

Brunsame

- *”we are all the same”*

Tekst: Gunn Kvalsvik

Harstad 2007:

Det lukter stramt av reinsdyrskinn. Samisk og joik danner lydbildet. Folk svirrer rundt, myser på innholdet i bodene, smaker på kjøttet, småsnakker eller har satt seg ned for å nyte sommersola.

Om et par timer er det konsert og Mari Boine skal innta scenen.

Alle aldersgrupper er representert, og mens noen har kledd seg i samedrakt, vaser andre rundt i t-skjorte og jeans. Det selges festivaleffekter; postkort, CD-er, håndverksprodukter, mat og t-skjorter.

Foran den ene boden er det kø.

- Kan jeg få autografen din på t-skjorta, spør den eldre samekona som står fremst i køen, mens hun teller opp penger i den slitte lommeboken.

Hun holder på en knallblå t-skjorte med reinsdyrtrykk på brystet, og med navnet Brunsame trykt både på fremsiden og baksiden.

Gutten i boden smiler, nikker og skriver

navnet sitt med en penn.

Han heter Tom, og hans brune hud står i kontrast til menneskene rundt ham. Men det er ikke det annerledes utseende hans som gjør at folk stimler til rundt ham, her er han kjent som han som lager de kule Brunsame-klærne.

Fornebu/Oslo 1981:

Flyet med to indiske småbrødre har nettopp landet på Fornebu utenfor Oslo.

En nybakt mamma og pappa holder ett barn hver i sine armer. Alle fire er slitne etter den lange reisen.

Mammaen, som holder den fire år gamle og største av brødrene, knuger gutten inntil seg. Hun kjenner at det lille hjertet slår hurtig i den altfor tynne kroppen, og hun ser bekymret ned på det lille ansiktet og møter de kullsorte øynene.

Forsiktig stryker hun en hånd over ansiktet på det lille mennesket.

- Jeg er her, jeg, hvisker hun i øret hans.

- Vi er hjemme nå og jeg skal aldri, aldri forlate deg. Vær du trygg.

Gutten, som nettopp har fått det norske navnet Tom, forstår ikke hva hun sier. Dessuten er han trøtt og snart sovner han utmattet i hennes armer.

Mammaen holder løftet sitt. Hun kjemper med sykehusene for at gutten skal få den behandlingen han trenger for at han skal bli frisk. Og hun sitter ved sengekanten når han i flere måneder ligger på sykehus.

Tuberkulosen han hadde med fra India har spredd seg til ryggen og gitt ham pukkelrygg, det må skrues inn jernstenger for å rette ham ut igjen. Mammaen stryker ham og trøster når smertene blir for store. Og hun ler stolt når han sjarmerer leger og sykepleiere med det gode humøret sitt.

Etter et års tid begynner han å tro på henne, forstår at hun ville være mammaen hans for alltid.

Tom og vennene kalte klærne sine for Brunsame. Det var kallenavnet Tom fikk som barn. Fordi han var brun i huden og vokste opp på Senja. Men mest fordi han var så flink i fotball og hadde kapret den fineste jenta i bygda.

Tom gjør suksess med klærne Brunsame.
Foto : Gunn Kvalsvik

Senja/Gibostad 1985:

Det er tungt å sitte, og ryggen er vond. Den siste operasjonen sitter hardt i.

- Jeg vil også sparke fotball, tenker Tom, og ser ut gjennom vinduet der hans to år yngre bror og et par kompiser spiller på mål. Han er forbanna.

Sint, fordi han har det vondt, men mest fordi han ikke kan spille fotball.

Der og da tar han sitt livs bestemmelse. Han skal ikke bli en taper, men en suksess. Han skal klare alt. Bli kjæreste med den fineste jenta på Senja, bli rik og flink i fotball og sport. Han begynner med det siste, og starter med å trene. Mye.

Etter hver blir ryggen bedre, og han blir flink i fotball. Den beste på laget. Suksessen fortsetter, og den fineste jenta blir også hans. Hun blir senere nr. to i Frøken Norge konkurransen.

Guttene i klassen og i nabobygdene kaster skeive blikk, og i et lite samfunn som Senja og Gibostad, blir misunnelse til ord. Tom får på en fotballkamp slengt ordene; "din jævla brunsame", etter seg. Navnet ble hengende ved ham i mange, mange år.

Senja/Gibostad 2005:

Det er jul på Gibostad og hos familien Ingebrigtsen. I kjellerstua sitter Tom, broren og Tom-Eirik. Den siste er en kompis fra nabolaget. Bestekamerater som alle er hjemme på juleferie.

De er blitt voksne, fått seg utdanning, jobber og har klart seg bra.

- Kanskje vi kan finne på noe sammen, foreslår Tom-Eirik, etter at de har oppsummert livene sine, åpnet hver sin øl, og igjen snakket om hvor viktige de er for hverandre.

- Ja, hvorfor ikke. Kanskje et konsulentselskap, foreslår lillebror Jan, og referer til deres fagbakgrunner.

Praten går og luftslott bygges. Klær, foreslås det, på fleip. Alle ler. De er jo opptatt av klær. Og så vil de ha med Daniel, den siste i venneflokken. Klart det er mulig, så lenge de fire står sammen.

- Jeg er med, ler Tom. - Så lenge jeg får bestemme navnet. De andre ser spørrende på ham.

- Jeg vil vi skal kalle klærne for Brunsame, sier han.

Tromsø 2006:

Det røde lyset må ha hengt seg opp, tenker Tom, mens han utålmodig tripper på fortauet. Den første prøveforsendelsen med klær fra Kina er kommet, og han er på veg til Postkontoret. T-skjorter, luer og genser.

Både han og de tre kompisene har brukt mye tid på designere, logo, produksjon og logistikk det siste året. I tillegg har han satset alle sine sparepenger.

Tenk om kolleksjonen er mislykka, og alt har gått tapt? Han kjenner et sug i magen.

En time senere ringer han sine kompiser og medeiere: - Kolleksjonen er rå, kul og bra. Spesiell. Vi kan være stolte!

Måneder senere er klærne solgt til en butikk i Tromsø. Der ble klærne revet bort fra hyllene, forteller butikkeierne.

Oslo/Frogner 2009:

Lille Linnéa smiler med sine fire små tenner, mens pappa Tom prøver å lirke inn den siste skeia fra Nesles middagsglass.

To t-skjorter og luer, med merket Brunsame ligger på kafestolen foran ham.

- De er til deg, sier han, uten å slippe blikket fra Linnéa.

En umiskjennelig lukt fyller rommet, og

Tom var ein aktiv gutt! Han ville mye, forteller hans mor. Foto: Privat.

lille Linnéa smiler fornøyd.

- Venter du mens jeg skifter?, spør Tom, mens han går mot toalettet. Ti minutt senere er de tilbake.

- Da er jeg her, sier han, og legger barnet i gulvet.

Så begynner han å fortelle sin historie.

To timer senere er Linnéa våknet og vårt intervju går mot slutten: - Ja, det gikk bra, gjorde det ikke, sier han og ler.

I Kina er Brunsames neste kolleksjon i ferd med å bli ferdig produsert. På Oslos beste vestkant blir Stabekks fotballspillere stadig sett med brunsameluer på hodet. Butikkjeden Carlings har skrevet kontrakt, det samme har en G-sportbutikk. Og en nettbutikk er under utarbeidelse.

- Denne gangen har vi samarbeidet med Røde Kors. Det betyr at det av hvert plagg går fem kroner til anti-rasistisk arbeid. Jeg er opptatt av det, forteller Tom, smiler stolt og forteller at lanseringa skal foregå på TV-Norge.

Han tar en liten pause, stresser med å få lua på den lille frøkna, og sier tørt:

- Det er komisk at navnet jeg fikk slengt etter meg som barn, gir våre klær

mening. Og så fungerer navnet veldig godt som markedsføring.

Før jeg forlater ham på gaten, klarer jeg ikke å dy meg, jeg bare må spørre:

- *Hva med fremtiden Tom, om ti år for eksempel? Hvor er du da?*

Han tenker seg om i to sekunder, før det kommer kontant:

- Jeg vil så gjerne gjøre noe for verden, sier han, uten ironi i stemmen. - Drømmen min er faktisk å starte et barnehjem i India. Og på sikt håper jeg å få laget klærne der nede. Da vil det være en eller annen mening med det jeg holder på med, svarer han med alvor i det svarte blikket.

Så bryter han ut i et smil: - Men du, jeg ønsker meg også et helikopter. Men det behøver du ikke å skrive.

Toms kallenavn er også navnet på klærne han lager.

Tom er født i Orissa i India, en av Indias fattigste delstater.

KORT OM INDIA OG ADOPSJON

Dette sørasiatiske landet er verdens nest folkerikeste stat, med en befolkning på rundt en milliard mennesker, spredt over et areal som er nesten ti ganger så stort som Norge.

Landet rommer et mylder av folkeslag, kulturer, religioner og språk, med hindi-talende hinduer som den klart største grupperingen. Etter hindi er bengali, gujerati, marathi og tamil de største språkgruppene. En stor andel av befolkningen snakker engelsk som fortsatt er offisielt språk for sentraladministrasjonen,

sammen med hindi. India har siden frigjøringen i 1947 vært verdens største demokratiske stat. Selv om det er betydelige motsetninger mellom ulike befolkningsgrupper, er India alt i alt et stabilt, fredelig og trygt land.

Bakgrunn

Adopsjonsforum har formidlet barn fra India hvert eneste år siden 1974. På det meste, i 1987, var vi ansvarlig for at 40 barn kom fra India til Norge. Totalt har vi passert 550 formidlinger fra India. Barna er kommet fra en rekke forskjellige barnehjem i mange delstater. Våre viktigste samarbeidspartnere har i flere år vært Indian Society for Sponsorship and Adoption (ISSA) i

Kolkata (Calcutta) i delstaten West Bengal, som har formidlet barn til Norge siden slutten av 70-tallet. Adopsjonsforum overtok kontakten mot slutten av 80-tallet, da en annen norsk forening nedla sin formidlingsvirksomhet. Bal Asha Trust (BAT) har vært en annen viktig samarbeidspartner for oss. Denne institusjonen ble startet på slutten av 80-tallet av en av Adopsjonsforums tidligere kontakter i Mumbai (Bombay) i delstaten Maharashtra.

Vi har også samarbeid med Shradhdhanand Mahilashram i Mumbai og Mahila Seva Mandal i Puna, Maharashtra.